

Nuorten mielenterveyden hoito ehkäisee aikuisiän ongelmia

”Nuorten psykiatriset arviointi- ja hoitomuodot ovat erilaisia kuin lapsilla tai aikuisilla.”

Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa toimintanut Erikoislääkärikoulustustyöryhmä ehdottaa lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian yhdistämistä yhdeksi erikosalaksi. Esitys on ristiriidassa toukokuun alussa voimaan tulleen terveydenhuoltolain ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittämisen kanssa.

Jos ehdotus toteutuisi, nuorten mielenterveyspalvelujen kehittäminen ja nuorten mielenterveysongelmien hoidon erityisosaaminen vaarantuisivat. Esitys olisi askel taaksepäin. On vaikea kuvitella, miten yhden erikosalan hoitopaikoissa samat työntekijät voisivat hallita 0–22-vuotiaiden mielenterveys- ja päihdeongelmien hoidon.

NUORUUS sijoittuu lapsuuden ja aikuisuuden väliin mutta eroaa oleellisesti kummastakin. Maailman terveysjärjestö WHO määrittelee nuoruusiän ikävuosiin 13–22, ja sama määritelmä sisältyy uuteen terveydenhuoltolakiin. Useat vakavat mielenterveyshäiriöt puhkeavat juuri nuoruudessa, ja mielenterveyshäiriöiden yleisyys kaksinkertaistuu nuoruudessa lapsuuteen verrattuna. Joka neljännellä tai viidennellä nuorella on ainakin yksi mielenterveyshäiriö.

Mielenterveyden häiriöt ovatkin nuorten vakavimpia terveysongelmia. Vähemmistö häiriöistä kärsivistä nuorista on avun piirissä. Nuorten mielenterveyden

häiriöt ovatkin vahvasti alihoidettuja. Nuorten syrjäytyminen on myös taloudellisesti kallista. On siis kaikki perusteet edelleen vahvistaa – ei heikentää – nuorisopsykiatrista hoitoa ja koulutusta.

Nuoren psyykinen ja sosiaalinen itsenäistymiskehitys, häiriöiden erityispiirteet ja nuoruuskehityksen hoidolle asettamat vaatimukset edellyttävät erityisesti nuorille suunniteltuja psykiatrisia palveluja ja koulutettua henkilökuntaa, erityisesti nuorisopsykiatriaan erikoistuneita lääkäreitä. Nuorten psykiatriset arviointi- ja hoitomuodot ovat erilaisia kuin lapsilla tai aikuisilla.

Aikaisemmin lapsia ja nuoria on hoidettu samankaltaisilla hoitotavoilla, mutta uusien tietojen osoittama psykiatrisen hoidon olevan tehokkainta, kun se räätälöidään iän ja kehitysvaiheen mukaan. Hoidon kannalta onkin tärkeää, että nuorten parissa työskentelevät ihmiset hallitsevat nuoruuteen liittyvät ilmiöt. Tähän tarvitaan nuorisopsykiatrian erikosalaa.

VIIME vuosina myös kansainvälisesti, muun muassa Britanniassa ja Australiassa, on kiinnitetty huomiota nuorten psykiatrisen hoidon puutteisiin ja vaadittu juuri heille kohdennettujen palvelujen ja sen edellyttämän koulutuksen kehittämistä.

”Vähemmistö häiriöistä kärsivistä nuorista on avun piirissä.”

Suomi on esimerkiksi maassa siinä, että meille on luotu nuorten psykiatrisen hoitojärjestelmä, jollaista ei vielä ole määrittänyt muualla maailmassa. Tähän on vaikuttanut voimak-

kaasti se, että nuorisopsykiatria on ollut lääketieteen erikosalaa yli 30 vuotta ja itsenäinen erikosalaa yli kymmenen vuotta.

Nuorten mielenterveyspalvelujen kehittämisen suurin haaste on kouluttaa terveyskeskuksissa, oppilas- ja opiskelijahuollossa, kouluterveydenhuollossa ja lastensuojelussa työskentelevät työntekijät tunnistamaan ja hoitamaan jo varhaisvaiheessa nuorten kasvun ja kehityksen ongelmia.

ERIKOISSAIRAANHOITOA tarvitsevat nuoret tulisi pystyä tunnistamaan nopeasti. Heille tulee tarjota hyvä ja riittävä hoito viiveettömästi oikeassa hoitopaikassa. Koska nuoret eivät ole lapsia eivätkä aikuisia, tarvitaan nuorisopsykiatrian poliklinikoita, jotka he kokevat omaa ikävaihettaan vastaaviksi. Sen sijaan hakeutuminen lasten tai aikuisten kanssa samaan yksikköön voi olla hyvinkin ongelmallista.

Nuorten oma palvelujärjestelmä onkin tärkeä varhaista hoitoon hakeutumista edistävä tekijä. Palveluiden kehittämisen perustana on säilytettävä nuorisopsykiatrian erikosalaa. On hyvä muistaa, että ongelmien hoito nuoruudessa on aikuisuuden ongelmien ennaltaehkäisyä.

Eila Laukkanen

ma. professori

Suomen nuorisopsykiatrisen yhdistyksen puheenjohtaja

Mauri Marttunen

professori

Suomen psykiatriyhdistyksen nuorisopsykiatrian jaoksen puheenjohtaja